

“Käyttätymistieto käyttöön julkishallinnossa: ihmislähtöisyys kompleksisessa yhteiskunnassa” - koulutus

Nelli Hankonen, Matti Heino, Kaisa Saurio,
Sarmite Puukko & Minttu Palsola

Miksi käyttäytymistietoa?

PERSPECTIVE

<https://doi.org/10.1038/s41562-020-0884-z>

nature
human behaviour

Check for updates

Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response

Jay J. Van Bavel¹, Katherine Baicker², Paulo S. Boggio³, Valerio Capraro⁴, Aleksandra Cichocka^{5,6}, Mina Cikara⁷, Molly J. Crockett⁸, Alia J. Crum⁹, Karen M. Douglas⁵, James N. Druckman¹⁰, John Drury¹¹, Oeindrila Dube², Naomi Ellemers¹², Eli J. Finkel¹³, James H. Fowler¹⁴, Michele Gelfand¹⁵, Shihui Han¹⁶, S. Alexander Haslam¹⁷, Jolanda Jetten¹⁸, Shinobu Kitayama¹⁹, Dean Mobbs²⁰, Lucy E. Napper²¹, Dominic J. Packer²², Gordon Pennycook²³, Ellen Peters²⁴, Richard E. Petty²⁵, David G. Rand²⁶, Stephen D. Reicher²⁷, Simone Schnall^{28,29}, Azim Shariff³⁰, Linda J. Skitka³¹, Sandra Susan Smith³², Cass R. Sunstein³³, Nassim Tabri³⁴, Joshua A. Tucker³⁵, Sander van der Linden²⁸, Paul van Lange³⁶, Kim A. Weeden³⁷, Michael J. A. Wohl³⁴, Jamil Zaki⁹, Sean R. Zion⁹ and Robb Willer³⁸

The COVID-19 pandemic represents a massive global health crisis. Because the crisis requires large-scale behaviour change and places significant psychological burdens on individuals, insights from the social and behavioural sciences can be used to help align human behaviour with the recommendations of epidemiologists and public health experts. Here we discuss evidence from a selection of research topics relevant to pandemics, including work on navigating threats, social and cultural influences on behaviour, science communication, moral decision-making, leadership, and stress and coping. In each section, we note the nature and quality of prior research, including uncertainty and unsettled issues. We identify several insights for effective response to the COVID-19 pandemic and highlight important gaps researchers should move quickly to fill in the coming weeks.

New global resolution calls for establishment of behavioural science units or teams

20 June 2023 | News release | Reading time: 1 min (326 words)

The first ever global resolution on behavioural sciences for health is a reality. This milestone agreement highlights the importance of behavioural sciences in understanding the factors that affect healthy behaviours and in tackling key public health challenges. Adopted by the Seventy-sixth World Health Assembly on 29 May 2023, it aligns closely with the WHO European regional resolution on behavioural and cultural insights (BCI) for health from 2022.

24/10/2023 | 2

Tässä esityksessä

- Millaisia käyttäytymistietotarpeita on julkishallinnossa?
- Kehittämämme koulutuksen kuvaus
- Tuloksia: Osallistujien kokemukset ja koettu hyöty?
- Pohdintaa: Kohti tulevaa

Tulokset pähkinänkuoressa

Koulutuksesta pidettiin ja se koettiin hyödylliseksi

"-- kaiken kaikkiaan hyvin rakennettu koulutus ja hyvin suunniteltu, ja sisältö on kiinnostava."

Kaikista aiheista toivottiin lisätietoa eikä mitään haluttu jättää pois

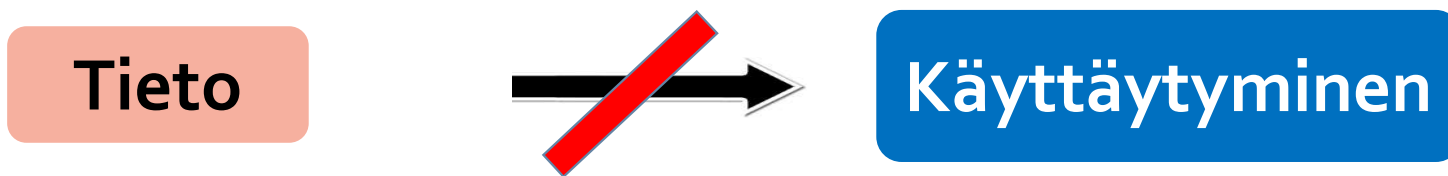
"Innostava, monipuolinen ja mukaansatempaava koulutus käyttäytymistiedosta, sen perusperiaatteista esimerkeillä havainnollistettuna."

Koulutus koettiin kuitenkin liian tiiviiksi yhdelle koulutukselle

"Kurssin etenemistahti oli mielestäni hyvin nopea. Olisin hyötynyt koulutuksesta enemmän, jos teemat olisi käyty läpi hieman hitaammin."

Minkä usein ajatellaan vaikuttavan käyttäytymiseen?

Miksi ihmiset toimivat parempaa tietoaan vastaan?

RESEARCH ARTICLE

Open Access

National policies for the promotion of physical activity and healthy nutrition in the workplace context: a behaviour change wheel guided content analysis of policy papers in Finland

Tuija Seppälä^{1*}, Nelli Hankonen¹, Eveliina Korhakangas², Johanna Ruusuvaara¹ and Jaana Laitinen²

Abstract

Background: Health policy papers disseminate recommendations and guidelines for the development and implementation of health promotion interventions. Such documents have rarely been investigated with regard to their assumed mechanisms of action for changing behaviour. The Theoretical Domains Framework (TDF) and Behaviour Change Techniques (BCT) Taxonomy have been used to code behaviour change intervention descriptions, but to our knowledge such "retrofitting" of policy papers has not previously been reported. This study aims first to identify targets, mediators, and change strategies for physical activity (PA) and nutrition behaviour change in Finnish policy papers on workplace health promotion, and second to assess the suitability of the Behaviour Change Wheel (BCW) approach for this purpose.

Method: We searched all national-level health policy papers effectual in Finland in August 2016 focusing on the promotion of PA and/or healthy nutrition in the workplace context ($n = 6$). Policy recommendations targeting employees' nutrition and PA including sedentary behaviour (SB) were coded using BCW, TDF, and BCT Taxonomy.

Results: A total of 125 recommendations were coded in the six policy papers, and in two additional documents referenced by them. *Psychological capability*, *physical opportunity*, and *social opportunity* were frequently identified (22%, 31%, and 24%, respectively), whereas *physical capability* was almost completely absent (1%). Three TDF domains (*knowledge*, *skills*, and *social influence*) were observed in all papers. Multiple intervention functions and BCTs were identified in all papers but several recommendations were too vague to be coded reliably. Influencing individuals (46%) and changing the physical environment (44%) were recommended more frequently than influencing the social environment (10%).

Myös suomalaisissa politiikka-asiakirjoissa alihyödynnetään käyttäytymistieteellistä ymmärrystä

Mikä käyttäytymisessä askarruttaa julkishallinnon toimijoita, joiden työhön kuuluu käyttäytymiseen vaikuttamisen toimien suunnittelu?

- Virkahenkilöt kertoivat pohtivansa mm. tällaisia kysymyksiä:
  - Miten saadaan ihmiset **päyttämään muuttaa käyttäytymistään ja sitouttaa heidät** siihen?
  - Miten saada joku **muuttamaan tottumuksen ohjaamaa käytöstään?**
  - **Miksi tieto ei riitä** käyttäytymisenmuutokseen?
  - Miten saadaan **viestittyä ja motivoitua ihmiset osallistumaan** kunnan toimintaan?
  - Miten koulutusaineisto muotoillaan, jotta saadaan ihmiset motivoitua toimimaan?
  - Miksi on niin **vaikea myöntää, että on tehnyt väärin** tai on väärässä?
  - Miksi ihminen tekee **oman (ja muiden) edun vastaisia** asioita?

Lähde: Suomalaisten virkahenkilöiden haastattelut, kevät 2022
(CitizenShield-projekti)

Käyttäytymistiedon käyttö julkishallinnossa - mitä tarkoittaa?

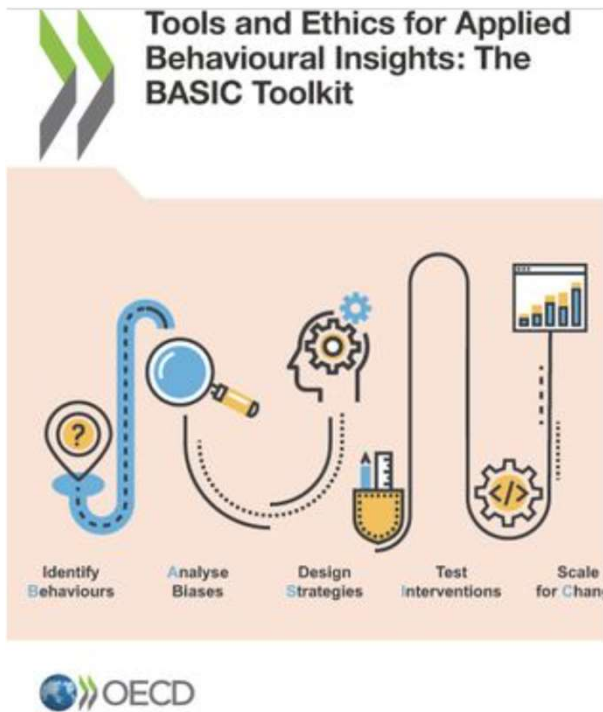

- Käyttäytymistieteellisten **teorioiden, tutkimustiedon, mallien ja tutkimusmenetelmien** käyttämistä paremman ymmärryksen saavuttamiseksi ja siten **tehokkaampien vaikuttamistoimien** luomiseksi
- Aiemmin vallalla oli ajattelun oikopolkuja hyödyntävä **tuuppaus-lähestymistapa**, mutta nyttemmin näkökulma on **laajentunut** ("advanced behavioural public policy")

Tavoitteena oli...

- **Luoda koulutus**, jonka avulla julkishallinnon toimijat ymmärtävät käyttäytymisnäkökulman potentiaalia kompleksisten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisuun, ja joka..
  - sopii heidän arkeensa ja riittävän on lavea ja sopiva työn yhteyteen sovitettavaksi
  - vastaa heille tärkeisiin kysymyksiin
  - hyödyntää muiden maiden kokemuksia vastaavista (mm. oppimistavoitteet)
- **Arvioida koulutuksen vastaanottoa ja kehitystarpeita**

Käyttätymistietoon pohjautuva politiikka: Johdatus käyttäytymistä koskevan tiedon hyödyntämiseen

Demos Helsinki, Helsingin yliopisto & Valtioneuvoston kanslia

The screenshot shows the official website of the Finnish Government (Valtioneuvoston kanslia) with the following details:

- Page Title:** Käyttätymistietoon pohjautuva politiikka : Johdatus käyttäytymistä koskevan tiedon hyödyntämiseen
- Publication Date:** 30.8.2021
- File Size:** 674,5 kt
- URL:** <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021083044629>

Koulutuksen taustalla mm.

- Aiemmat hankkeemme
- Taustatutkimukset (kyselyt, haastattelut)
- Kansainväliset vastaavat koulutukset ja -materiaalit (esim. OECD, EU)
- Valtioneuvoston kanslian KETTU
- Asiantuntijakonsultaatiot (mm. WHO Europe; THL CUBE), esitestaukset

Managing complexity (and chaos) in times of crisis

A field guide for decision makers inspired by the Cynefin framework

The screenshot shows the official website of the Finnish Government (Valtioneuvoston kanslia) with the following details:

- Page Title:** Käyttätymistieteellinen neuvonanto
- Navigation:** Valikko
- Category:** SÄÄDÖSVALMISTELU JA HANKKEET / HANKE

Ilmoittaudu koulutukseen!

Käyttäytymistieto käyttöön julkishallinnossa

Haluatko ymmärtää paremmin ihmisten käyttäytymistä ja siihen vaikuttamisen keinoja?

Koulutuksessa opit hyödyntämään käyttäytymistietoa tietopohjaisessa, ihmislähtöisessä päätöksenteossa. Saat perustiedot ihmisten käyttäytymiseen vaikuttamisen prosesseista ja menetelmistä, joita voit hyödyntää omassa työssäsi. Olet myös mukana kehittämässä koulutusta kanssamme entistä paremmaksi.

Koulutuskokonaisuus

Koulutus koostuu viidestä (à 90 min) koulutuskerrasta, jotka sisältävät miniluentoja, pienryhmäkeskusteluja ja harjoituksia.

Sisältöjä:

Käyttäytymistieto: mitä ja miksi?

Parempaa päätöksentekoa oman ajattelun vinoumat tunnistamalla

Toimien suunnittelu käyttäytymistiedon ja kompleksisuuden näkökulmasta: ongelmien hahmottaminen ja ratkaisujen suunnittelu

Käyttäytymistiedon hyödyntäminen kriisinhallinnassa ja riskien ennakoinnissa

Missä ja milloin?

Koulutus toteutetaan 9.11.-8.12.2022 etänä Teamsissa.

- Ryhmä 1: Keskiviikkoisin klo 15-16.30
- Ryhmä 2: Torstaisin klo 8.30-10

Hinta: Koulutus on osallistujille maksuton, koska se toteutetaan osana tutkimushanketta.

Kenelle?

Julkishallinnon työntekijöille, jotka työssään suunnittelevat toimenpiteitä käyttäytymiseen vaikuttamiseksi ja jotka haluavat vahvistaa käyttäytymistieteellistä osaamistaan. Porukalla voi olla helpompi ottaa uudet työtavat käyttöön, joten voit ilmoittautua myös 2-4 henkilön tiiminä samaan koulutusryhmään.

Kouluttajatiimi

Nelli Hankonen
Sosiaalipsykologian
professori

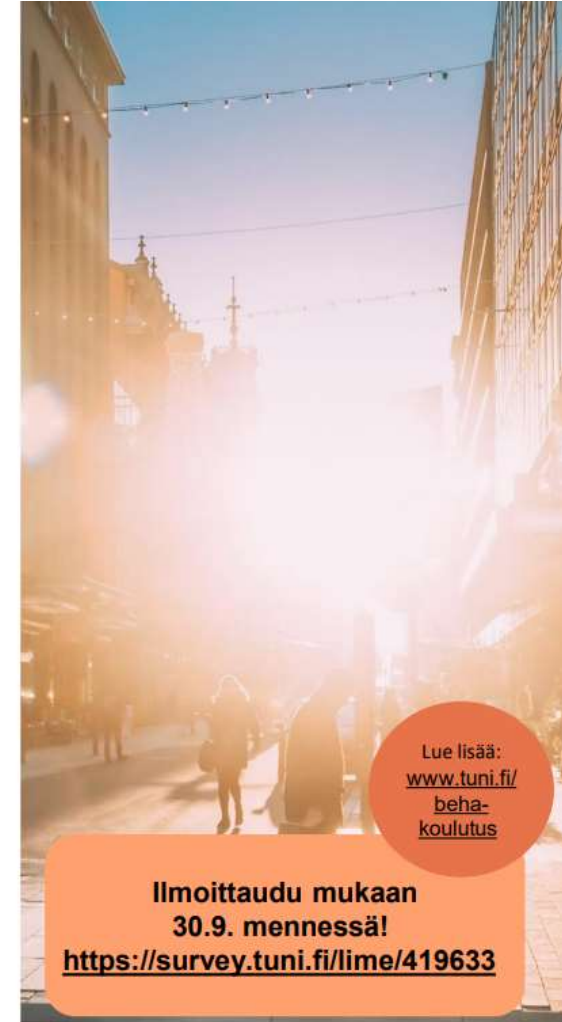
Matti Heino
BBA, VTM,
sosiaalipsykologi

Kaisa Saurio
PsM, laillistettu
psykologi

Minttu Palsola
VTM,
sosiaalipsykologi

Lue lisää:
[www.tuni.fi/
beha-
koulutus](http://www.tuni.fi/beha-koulutus)

Ilmoittaudu mukaan
30.9. mennessä!
<https://survey.tuni.fi/lime/419633>

Koulutuksen osaamistavoitteet

1. Hahmotat, miten maailma koostuu järjestelmistä, joista toisissa ns. koneiden logiikka toimii (**jäsentyneet kontekstit**, mm. koneet), ja toisissa tarvitaan myös muita keinoja (**kompleksiset kontekstit**, mm. ihmisyhteisöt ja yhteiskunnat)
2. Ymmärrät, miten "**ajatteluvinoumien**" hyödyllisyys tai haitallisuus riippuu kontekstista ja miten hallita niitä omassa päätöksenteossa
3. Osaat käyttää **käyttäytymistieteellisiä viitekehyksiä** käyttäytymisongelman hahmottamiseksi ja toimien suunnittelemiseksi, järjestelmänäkökulma huomioiden
4. Tunnet hyödyllisiä **työkaluja** esim. käyttäytymiseen vaikuttavien tekijöiden/esteiden kartoittamiseksi tai ratkaisuehdotusten vertailemiseksi
5. Osaat kuvata käyttäytymiseen **vaikuttamisen keinoja**
6. Tunnistat käyttäytymiseen vaikuttamisen toimien **arvioinnin keskeisiä menetelmiä**
7. Tiedostat käyttäytymisnäkökulman annin **kriisinhallinnassa**

Suunnittelun periaatteita:

LUOVUUS

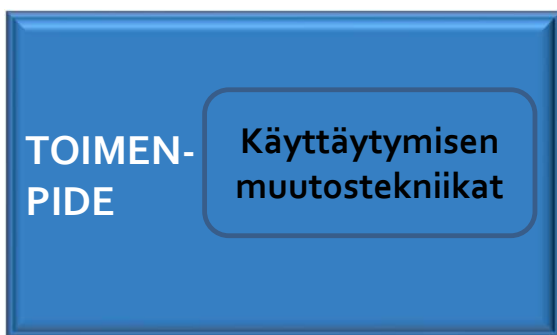
ITERATIIVISUUS

OSALLISTAMINEN

Yleiskatsaus toimien suunnitteluun

RATKAISUN LUONTI

ONGELMAN HAHMOTTAMINEN

- Suostuttelu/tiedotuskampanja
- Kouluttaminen (esim. osana koulun oppitunteja)
- Lainsäädäntö
- Sääntely (esim. sakot)
- Ympäristösuunnittelu (esim. kevyen liikenteen väylät)
- Verotus

Taidot

Tunteet

Identiteetti

Asenteet

Tottumukset

Sosiaaliset
vaikutteet

Taloudelliset
resurssit

Käyttäytyminen

Tavoiteltu
lopputulos

Työmatkapyöräily

Hiilijalanjäljen pieneneminen

Kasvomaskin käyttö

Koronaviruksen torjunta

Tutkittavat

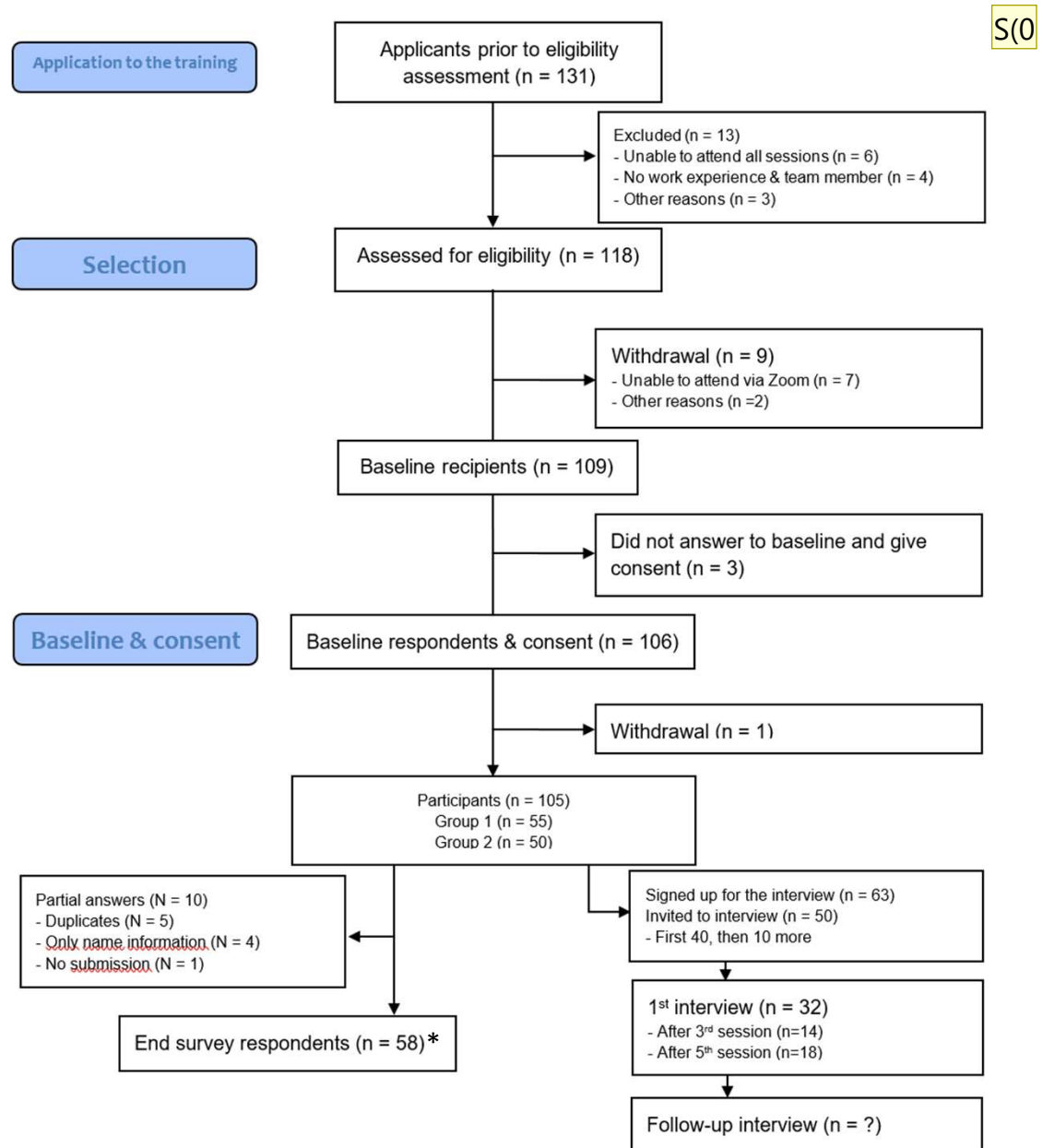
Yhteensä 106 aloitti koulutuksen

82 % koulutuksen aloittaneista osallistui viimeiseen koulutuskertaan

55 % vastasi loppukyselyyn

Haastattelimme 32 osallistujaa

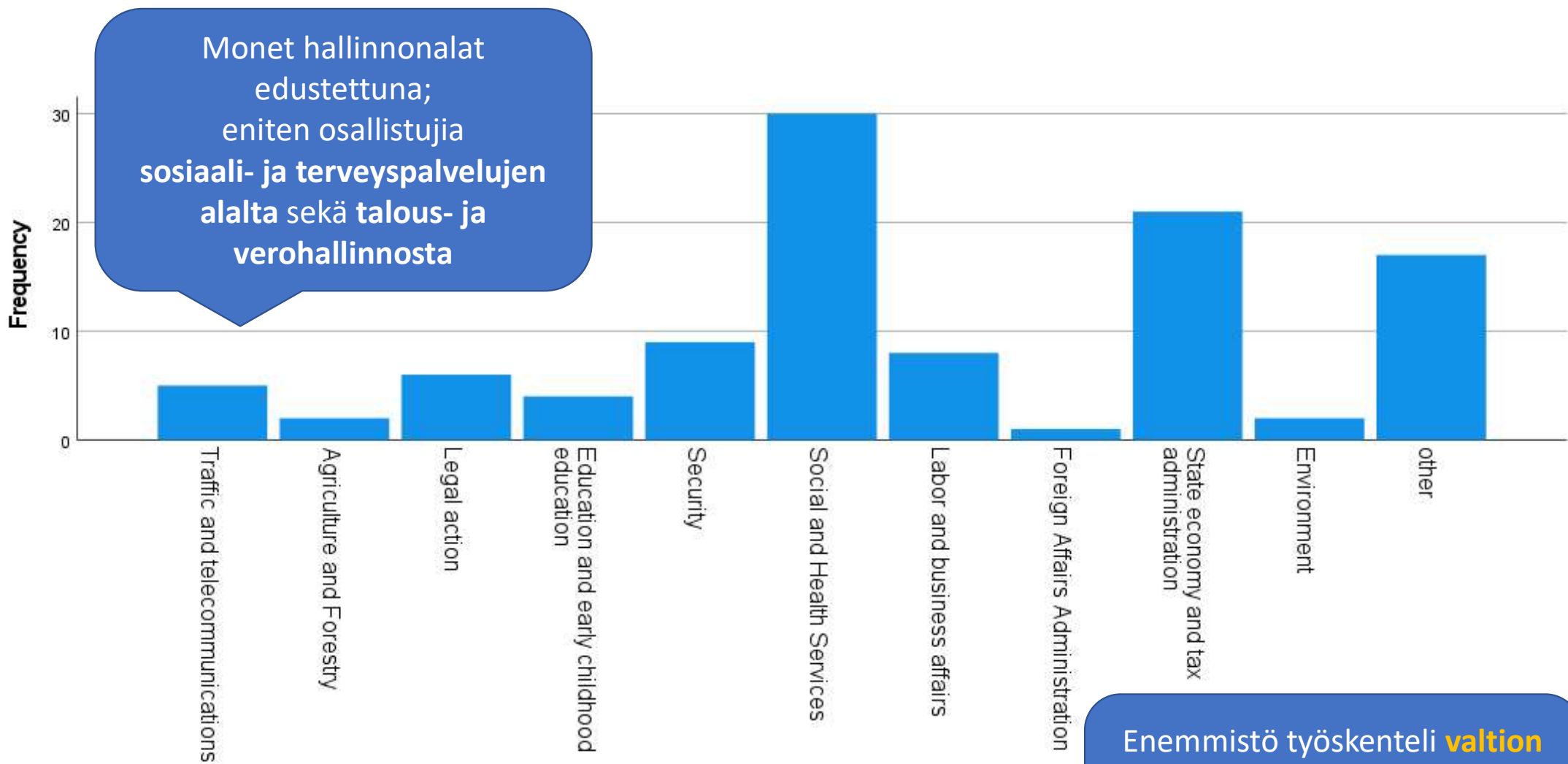
*vastauksia

Slide 14

S(0 tästä pitää ottaa versio, jossa ei noita punaisia merkintöjä
Sarmite Puukko (TAU); 2023-04-13T07:29:32.272

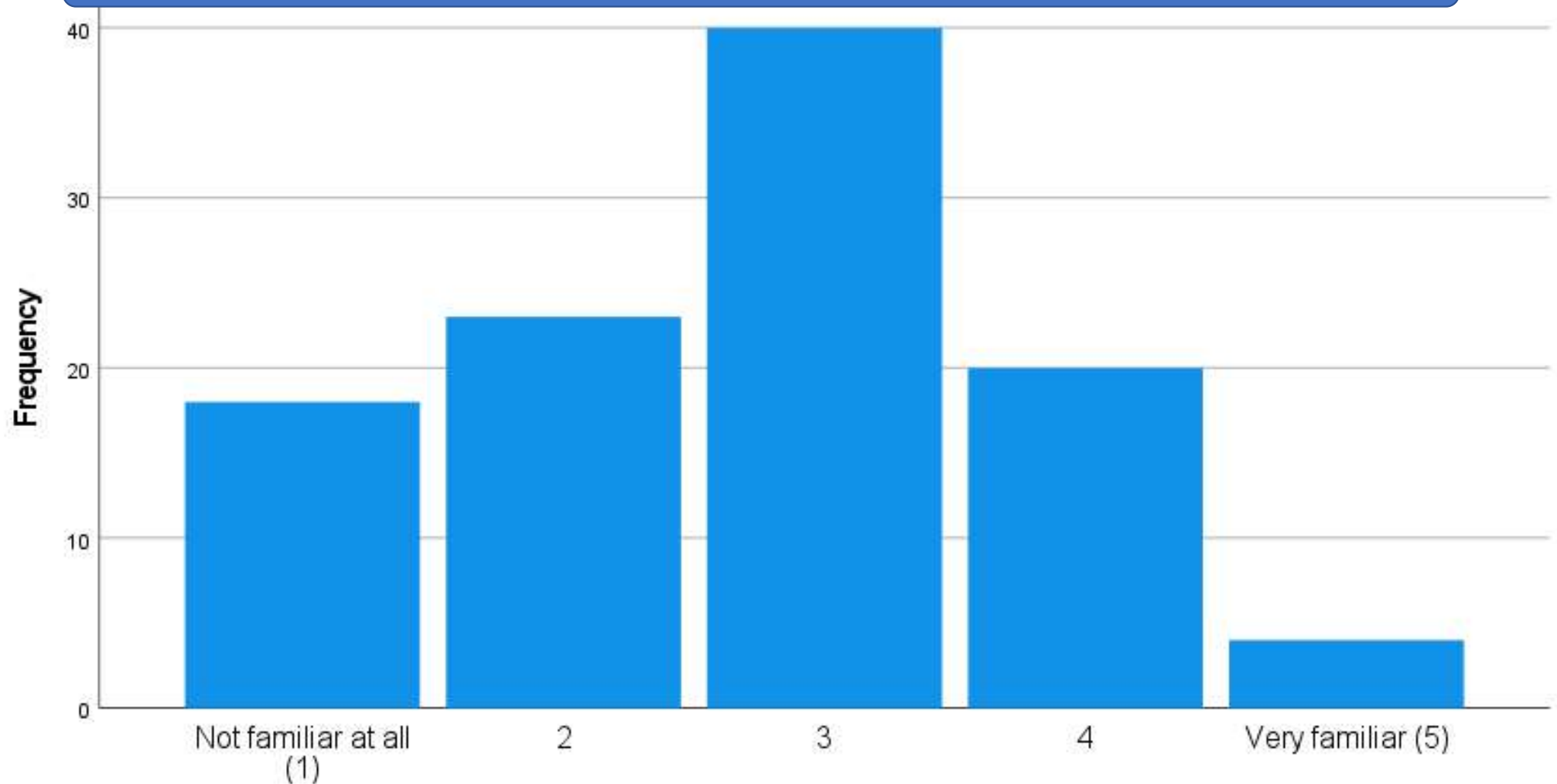
Toimialani tällä hetkellä:

Enemmistö työskenteli **valtion keskushallinnossa**, mutta myös kunnissa, aluehallinnossa ja tutkimuslaitoksissa

Monet hallinnonalat edustettuna; eniten osallistujia sosiaali- ja terveystalvelujen alalta sekä talous- ja verohallinnosta

Osallistujien joukossa hyvin vaihtelevaa aiempaa kokemusta käyttäytymistiedon käytöstä!

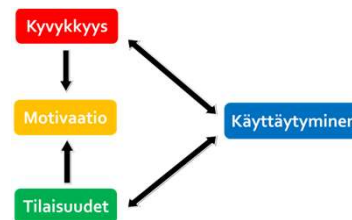
Käyttäytymistiedon hyödyntäminen omassa työssäni on minulle

Mitkä olivat kiinnostavimmat työkalut? TOP5

(Avovastausaineistossa)

1. **Virheenkestävän päätöksenteon** keinot
2. **Systemikartta:** Ilmiöön liittyvien asioiden laaja hahmottaminen kuvallisesti
3. Itseohjautuvuutta tukevien **viestintäperiaatteiden** lista
4. Teoreettisten aihealueiden viitekehys (TDF) **käyttäytymiseen vaikuttavien asioiden ymmärtämiseksi**
5. **COM-B-malli**

(Kahta lukuunottamatta kaikki mainittiin vähintään kerran)

13 ohjetta tehokkaaseen koronaviestintään

Autonomian kokemusta tukevat viestintäperiaatteet

Viestintäperiaate	Miten viestintäperiaatteen mukaisesti?	Viesti näin - käytännön
Perustele ohjeet selkeästi	Kerro aina sille, jolle ohjeiden taustalla olevat syyt ja perusteet, jotka oikeuttavat ne.	Kun ohjeetat ihmisiä esimerkiksi kanssakäymistä, kerro säännöllä: Mitä välttää neuvoteltava? Sillä aina
Kohtele ihmisiä vastustajina toimijoina	Osoita luottavaa ihmisiin vastustajina toimijoina, jotka kykenevät järjellisiin päätöksiin ja joiden valmiilla on vaikutusta.	Kerro, että viruksen leviäminen meistä pähtyy ja osoita halua luottaa heidän käyttäytymisensä vastustajina.
Käytä informoivaa kieltä, joka ei misään	Vältä tuomitsevia, komentelevia ja painostavia ilmaisuja. Käytä neutraaleja, informatiivisia, ihmisten omaehtoisuutta ja yhteistyötä painottavia ilmaisuja.	Vältä komentelevia ja syö "situaatio". Korvaa ne kunnioittavilla vetoamalla

Mitä työkaluja pidettiin kiinnostavimpina ja miksi?

YLEISIMMÄT PERUSTELUT:

- SY#1: Hyöty työhön
- SY#2: Luo selkeyttä ja jäsentää ongelmia
- SY#3: Nopea tai helppo käytettävyys
- SY#4: Auttaa harkitsemaan odottamattomia tekijöitä

Mitä työkaluja pidettiin kiinnostavimpina ja miksi?

- SYYT #1: Hyöty työhön
- "- - viestintäperiaatteet olivat myös mielenkiintoisia, koska joudun työssäni kirjoittamaan melko paljon **tekstiä, jonka toivotaan esim. tuovan jonkinlaista muutosta** ihmisten käyttäytymiseen/suhtautumiseen jne."
- "Itse ainakin pidin **kompleksisen & jäsennellyn kontekstin esittelystä, koska omissa projekteissa on hyödyllistä tunnistaa** kummasta on kyse."

- **SY#2: Luo selkeyttä ja jäsentää ongelmia**

- "Teoreettisten aihealueiden viitekehys (TDF), koska **vain käyttäytymiseen vaikuttavien eri tekijöiden** ja niiden välisten painotusten ymmärtäminen **luo pohjan vaikuttaville toimille.**"

- "Pidin erityisesti **toimenpiteiden suunnitteluun tarkoitetuista työkaluista**, jotka **auttavat tekemään näkyväksi** käyttäytymiseen liittyviä **systemisiä taustatekijöitä ja ongelmia**, ja tunnistamaan ne käyttäytymismallit tai yksittäiset **käyttäytymiset**, joihin on kannattavaa ja mahdollista vaikuttaa."

- **SY#3: Nopea tai helppo käytettävyys**
- "Virheenkestävän päätöksenteon keinot ovat suhteellisen **nopeasti omaksuttavissa ja sovellettavissa** omaan työhön."
- "Nämä **kaikki vaikuttavat hyviltä työkaluilta saada ymmärrystä käyttäytymisestä** ja ne vaikuttavat myös sellaisilta, että **voisin osata** niitä käyttää."

- **SY#4: Auttaa harkitsemaan odottamattomia tekijöitä**
- "Systemikartta ja laajemmin systeemiajattelu, koska monimutkaisessa kokonaisuudessa eri osasilla on **joskus yllättäviäkin riippuvuussuhteita** ("kaikki vaikuttaa kaikkeen")."
- "Systemaattinen ongelman hahmottaminen **auttaa löytämään muitakin** kuin todennäköisimmin mieleen tulevia syy-seuraus ketjuja ja tapahtumiin vaikuttajia, **joita ei ilman karttaa tulisi ajatelleeksi.** On mahdollista löytää toivottua prosessia estäviä tai häiritseviä tekijöitä tai toimijoita."

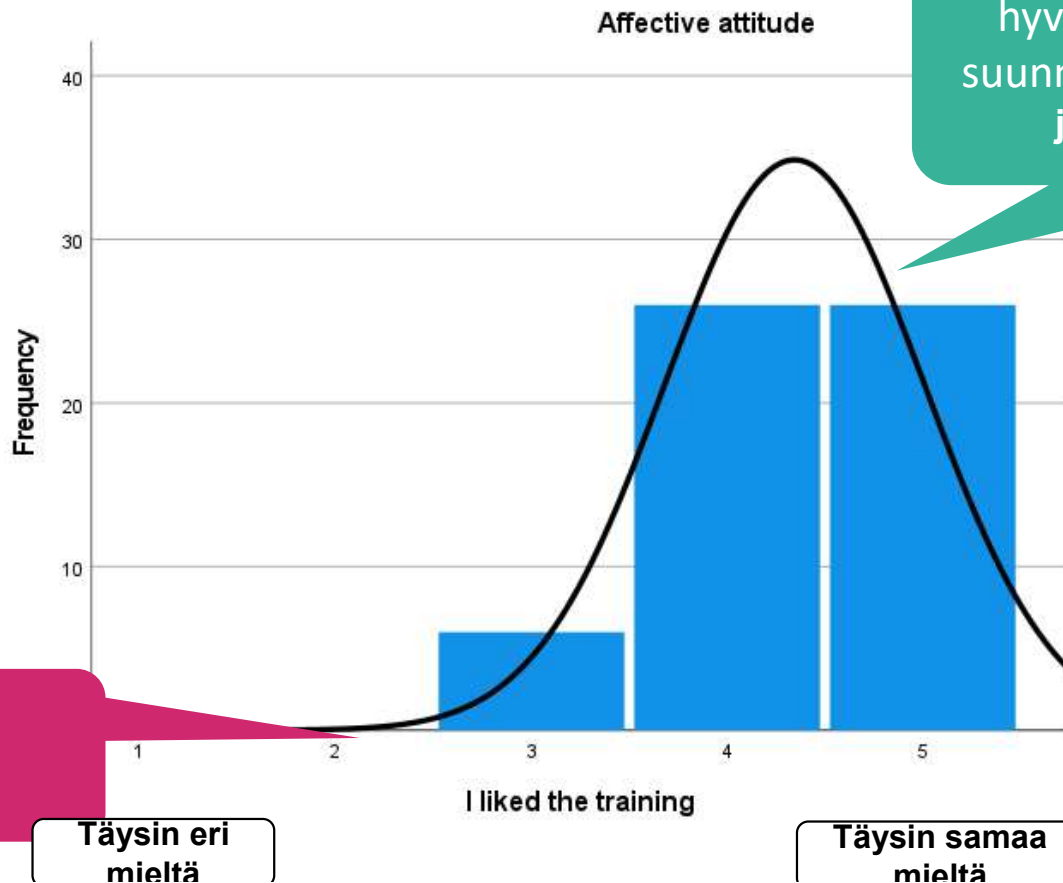
Millä tavalla ajattelu muuttui?

(avovastauksia)

- “Muistutti siitä **miten paljon on erilaisia tekijöitä ihmisten käyttäytymisen taustalla** ja mitä kaikkea tulisi huomioida kun ihmisten kanssa työskentelee ja vie erilaisia muutoksia käytäntöön. Paljon on olemassa tästäkin tutkittua tietoa, jota pystyy soveltamaan käytäntöön.”
- “Käyttäytymiseen vaikuttaminen on hankalaa ja monimutkaistakin, mutta **kun ymmärtää peruslähtökohdat niin onnistumiselle on mahdollisuus!**”
- “Koulutus **kokosi ja yhdisti useita** muualla esiin tulleita, toisella tavalla tarkasteltuja, asioita.”
- “Käytännön asiat saivat teoreettisen viitekehyksen.”

Väittämä “Pidin koulutuksesta”

hyvin rakennettu koulutus ja hyvin suunniteltu, ja sisältö on kiinnostava - ja riittävän käytännönläheinen

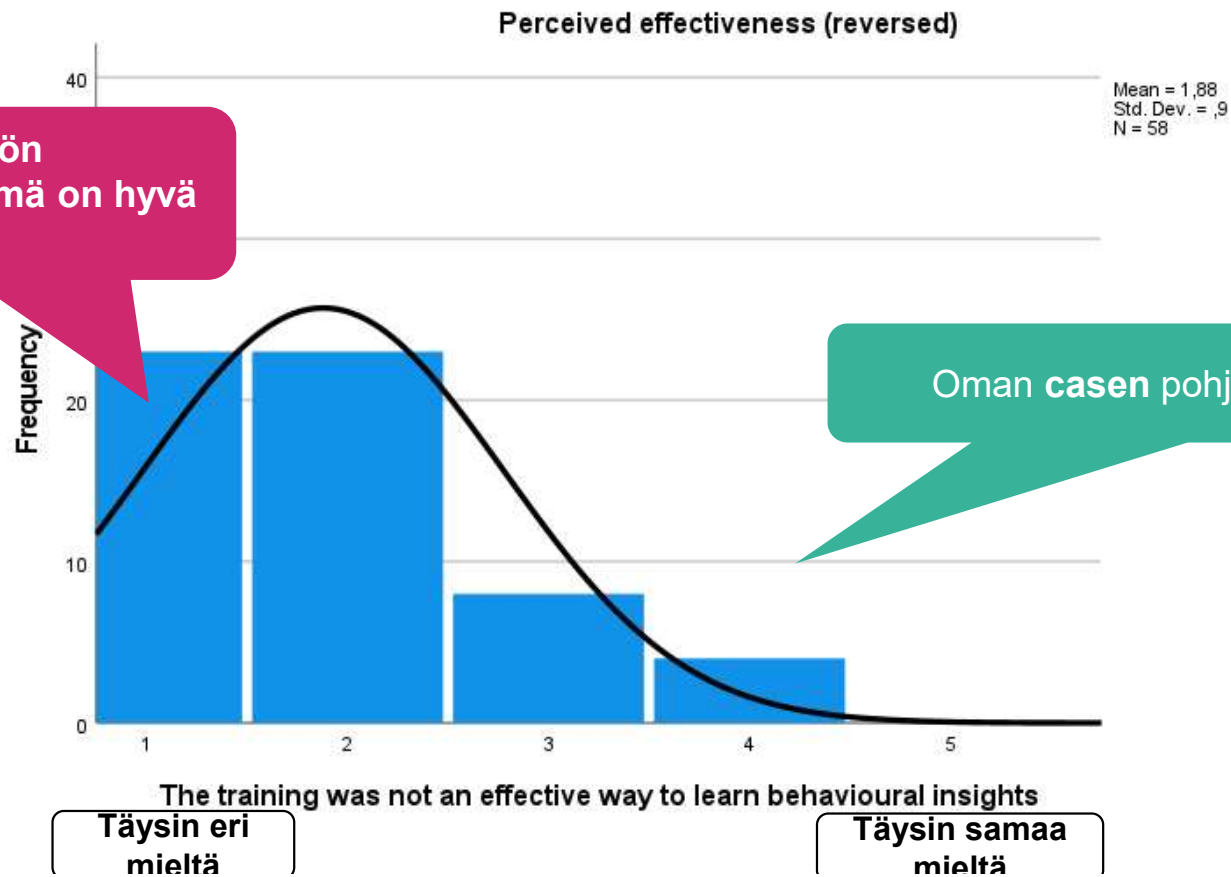
Tahti oli liian nopea

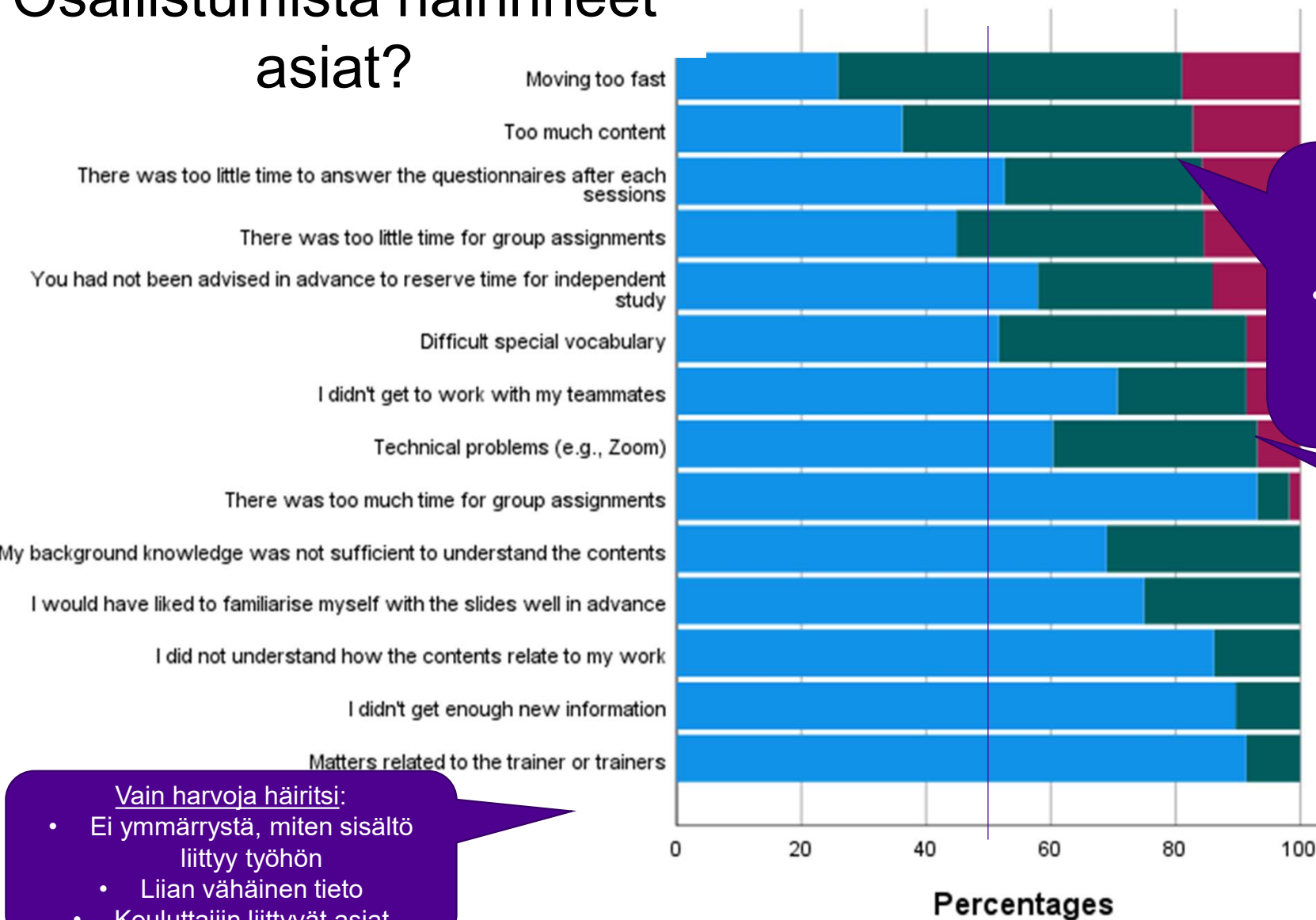
Minttu Palsola

24/10/2023

Väittämä "Koulutus ei ollut tehokas tapa oppia käyttäytymistietoa"

Osallistumista häirinneet asiat?

Enemmistöä häiritsi:

- Liian nopea tahti
- Liian paljon sisältöä
- Liian vähän aikaa ryhmätöille

Noin 30-45%:a häiritsi:

- Välikyselyihin vastaamiseen varattu liian vähäinen aika
- Ei ollut etukäteen pyydetty varaamaan aikaa itsenäiselle opiskelulle
  - Erikoissanasto
  - Tekniset ongelmat
  - Oman työtiimin kanssa työskentelyn mahdollisuuden vähäisyys

Vain harvoja häiritsi:

- Ei ymmärrystä, miten sisältö liittyy työhön
  - Liian vähäinen tieto
  - Kouluttajiin liittyvät asiat

Johtopäätöksiä ja pohdintaa

- Koulutus koettiin hyödylliseksi MUTTA liian lyhyeksi
- Konkreettisista työkaluista kiinnostavimmiksi mainittiin tasaisesti toimien suunnittelun eri vaiheiden työkaluja
  - Yhteistä niille oli käsittelyn pituus ja työstö
- Jatkossa kehitämme kurssia palautteen pohjalta
  - Moduulimuotoiseksi
  - Pidemmäksi
  - Enemmän soveltamis- ja harjoittelumahdollisuuksia sisältäväksi (ryhmäkeskustelut, caset)
  - Räätelöiden julkishallinnon eri tasoille

Kiitos!